

I NÆRVÆR AV DET GÅTEFULLE

Langsomt, langsomt åpner hånden seg, og en liten ild kommer til syne. Etter en stund lukker fingrene seg rundt håndflaten og ilden forsvinner - som i sitt eget hemmelighetsfulle rom. Når hånden igjen åpner seg er ilden borte.

Som en sakte, men spenningsfylt puls skjer dette om og om igjen i en videoloop. Hånden oppleves som allestedsnærværende der den vokser opp av gulvet i den nærmest monumentale projeksjonen, samtidig som den mørke bakgrunnen i videoen smelter sammen med rommets eget mørke. Kraftfull og stille på en og samme tid. Videoen er et av to hovedelementer i Liv Zachrissons installasjon *Tableaux Vivants* - et arbeid som første gang ble vist på Vigelandmuseet i Oslo i 2006. Det andre elementet er en større gruppe identiske fugler, modellert og støpt i voks i gule nyanser og plassert på en plate av tre som tilsynelatende flyter like over gulvet. Fuglene minner om skogduer. Noen står alene, mens andre er som stanset i et slags møtepunkt. Voksen virker nesten selvlýsende. Fuglene er vakre, men de har også i seg noe urovekkende der de opptrer som ekko av hverandres kropper. I Oslo ble *Tableaux Vivants* vist i to gjennomgående saler, med videoprojeksjonen i det ene og den skulpturelle gruppen i det andre. Rommene smeltet sammen til et bilde.

FORBINDELSER

Videoen er som et poetisk fortettet bilde, med verken begynnelse eller slutt. Håndgesten er vennlig og inviterende. Projeksjonen er omgitt av et kjølig lys, mens varmere skygger faller rundt fuglene og på veggene, og videoens format på veggen gjentas i fuglenes platå på gulvet. Fuglevingene er formet som organiske, flammeligende mønstre - som om hånden imaginært har strøket over disse og forsiktig satt spor. Det gule i voksen får slik en visuell klang i ilden. Dette binder voks og ild sammen, men viser også motsetningene mellom dem. For mennesket er ilden både livgivende og skjebnesvanger. I nærheten av den sårbare og myke voksen blir dette en underliggende påminnelse om det foranderlige og om mulige tap.

Kanskje følger en liten snev av uro med inn i tankene i møtet med disse elementene. Hvorfor tilhører hånden en kvinne? Hva forteller ilden inne i hånden om? Og disse fuglene? Tause og utilnærmelige, samtidig som de er håndgripelige og symbolsk ladede. Det er ikke underlig at vi stiller spørsmål. Samtidig kan vi møte *Tableaux Vivants* som en sterk og helhetlig visuell opplevelse der mening og sanselig flyt glir umerkelig over i hverandre. Kanskje er det ikke riktig å finne fram til definerte svar. Kanskje er det nok å vite at spørsmålene leder mot et kompleks av ulike innganger.

Både ilden, hånden og fuglene er sterke symboler for mennesker på tvers av kulturell tilknytning. I *Tableaux Vivants* møter disse konvensjonene et åpent og utvidet univers som overskrider fastbestemt symbolbruk. Fuglen er ikke bare et tegn på fred, hånden er ikke bare et tegn på sjelen og ilden er ikke bare et tegn på en lysbringende og spirituell styrke - for samtidig opptrer disse elementene i kraft av seg selv. Liv Zachrisson har med andre ord valgt tre komplekse elementer som alle bærer på mange betydninger. Hvilke betydninger som blir viktige har ikke bare å gjøre med hvilke kunnskaper vi har om symboler, men også hvordan vi kan aktivisere egne erfaringer i møtet med kunstnerens valg.

UTVIDENDE ORD

Den franske tittelen *Tableaux Vivants* er et kunsthistorisk begrep og betyr ”levende bilder”. Et *tableau vivant* var opprinnelig en oppstilling av en gruppe mennesker som imiterte et kjent maleri eller en historisk scene. Dette ble brukt som selskapsunderholdning i borgerlige kretser fra slutten av 1700-tallet. Hundre år senere ble denne leken videreført i poserende fotografier. Således ble originalbilder gjenskapt i nye bilder igjen. Men det er ikke slik Liv Zachrisson griper inn i uttrykket *tableau vivant*. Her er det ikke nødvendigvis et hovedtema, men kanskje i større grad en rekke potensielle fortellinger som krysser hverandre. Hos henne behøver vi derfor ikke å lete etter tablåets ”original”. I større grad har hun valgt tittelen med utgangspunkt i disse to ordenes generelle etymologiske betydning - som en veiviser til installasjonen. Både ordet *levende* og ordet *bilder* brukes på ukompliserte måter i dagliglivet, men de er også store nok til å kunne berøre eksistensielle dilemmaer. Begge angår paradoksalt både den levende og bevegende hånden og de modellerte og støpte fuglene. Ikke minst

medvirker tittelen til at vi som mottakere får utfordret våre assosiasjonsevner. Vi står her overfor en visuell og tankemessig vev i spennet mellom det vi ser og det vi fornemmer.

TID OG TILSTAND

Tableaux Vivants er strukturert rundt visuelle gjentakelser, balansepunkter og rytmer. Hånden og fuglene danner et rom der formale og billedlige virkemidler går i dialogiske forbindelser med hverandre. For kunstneren blir dette en plattform for å undersøke forholdet mellom det synlige og det usynlige - mellom det som kan uttrykkes og det som unndrar seg umiddelbare forklaringer. *Tableaux Vivants* er et rom av integrerte motsetninger hvor stillhet, bevegelse, lys og mørke flettes i hverandre. Tiden oppleves som små rytmeforskyvninger, fra håndens repeterende handlinger til fuglenes statiske og serielle mengde.

I dette rommet både puster man og man holder pusten. Her er tiden strukket ut slik at det nærmest føles som å være i en tilstand - gåtefull og reell på en og samme tid. I denne tidsforskyvningen er det meditative og det dramatiske likestilt. Og fordi installasjonen er konsentrert rundt to hovedelementer, blir disse et arnested for en dynamisk metaforisk virksomhet. Jo mer vi kommer dette i møte, jo flere billedmessige muligheter synes disse få elementene å gi oss. *Tableaux Vivants* er gestisk, antydende og åpent. At Liv Zachrisson er inspirert av kunstnere som Anish Kapoor og Mark Rothko er således forståelig. Begge arbeider med en spirituell og meditativ grunneve gjennom et inderlig forhold til stofflige og materielle kvaliteter.

KROPP, SPRÅK OG DET SURREALE

Med sin vektlegging på det billedskapende styres Liv Zachrissons installasjon av et kroppslig og opplevende prinsipp. For selv om dette er et svært gjennomarbeidet arbeid, har det også i seg en gjennomsyrende kraft som motsetter seg at rommet faller helt på plass. Underliggende dette viser *Tableaux Vivants* en kritisk holdning til rasjonelle forklaringsmodeller, og måtene

betydning kommer til syne. Slik styres installasjonens elementer av en surrealistisk grunntone.

Tableaux Vivants er ikke samlet om noen form for språklig fundert konklusjon. Ordene er ikke gitt. Selvsagt bruker vi språket for å orientere oss i installasjonen, men vi får her muligheter for øyeblikk av språklig flyt. Sentralt i dette er kroppserfaringer - slik disse danner en egen hukommelse om det å være tilstede og det å handle i samspill med omgivelsene. Vi nærmer oss en fysisk fundert opplevelse – mer basert på det prosessuelle og utvidende enn på det konkluderende og avsluttede. Slik åpner installasjonen seg følsomt opp mot de fortellingene som bare kan bli til i møtet med en mottaker.

Ilden, hånden og fuglene. Tre objekter med helt ulike egenskaper, hver av dem knyttet til ulike motiver og temaer i et kulturelt spenningsfelt. I *Tableaux Vivants* møter konvensjoner et visuelt univers som overskrider bestemt symbolbruk. Liv Zachrisson fører alt dette sammen og lar meningslagene bevege seg fritt i forhold til hverandre gjennom bevegelige og statiske virkemidler. Dette handler ikke bare om et kunstverk, men vel så mye om en kunstnerisk måte å tenke på. *Tableaux Vivants* legger til rette for å bli oppdaget, grepet og utvidet gjennom det menneskelige erfaringsregister. I lyset av hånden, ilden og fuglene er det plass nok, både til å sanse, undre og reflektere. Og ikke minst, til det å være.

Anne Karin Jortveit